

Journal of Tourism and Gastronomy Studies

Journal homepage: www.jotags.org

Trakya Bölgesinin Ekolojik Tarım Turizmi Potansiyeli ve Pazarlanabilirliği (Potential and Marketability of Ecological Agriculture Tourism in Thrace Region)

*Kaplan UĞURLU^a, Handan ÖZTÜRK^b

^a Kırklareli University, Faculty of Tourism, Kırklareli/Turkey

^b Kırklareli University, Graduate School of Social Sciences, Kırklareli/Turkey

Anahtar Kelimeler

Ekolojik tarım turizmi
Pazarlama
Trakya bölgesi
Turizm

Öz

Üretimde kimyasal girdi kullanmadan, üretimden tüketime kadar her aşaması kontrollü ve sertifikalı tarımsal üretim biçimi olan ekolojik tarım; toprak ve su kaynakları ile havayı kirletmeden, çevre, bitki, hayvan ve insan sağlığını korumayı amaçlamaktadır. İnsanların daha sağlıklı beslenme bilinci ve alışkanlığı kazanması ile çevrenin korunmasına verilen önem artmış insanlar ekolojik tarım ürünlerine yönelmişlerdir. Tarım ve turizm ilişkisi çevre bilincinden etkilenecek ekoturizm, ekolojik tarım turizmi gibi içerisinde ekolojik tarım ürünlerinin yer aldığı turizm alanlarını doğurmuştur. Ekolojik tarım turizminin doğayı koruyan, ekolojik ürünlerin üretilmesini ve tüketilmesini teşvik eden, turizmden kaynaklanan doğadaki tahribatı asgariye indiren ve yerel ve ulusal kalkınmaya olumlu yanları düşünüldüğünde ekolojik tarım turizminin geliştirilmesi önem kazanmaktadır. Trakya Bölgesi bereketli toprakları ve ekoturizm olanakları ile geleceğin ekolojik tarım turizm destinasyonu olmaya adaydır. Bu çalışmada, ekolojik tarım ve turizm ilişkisini ortaya koyan ulusal ve uluslararası alan yazınlar araştırılmıştır. Çalışmada, Trakya Bölgesi'nin ekolojik tarım ürünlerinin üretilmesine oldukça uygun alanlarının olduğu ayrıca bölgenin ekoturizm potansiyeli de düşünüldüğünde, henüz yeni bir trend olan ekolojik tarım turizminin Trakya Bölgesinde uygulanabilirliği ve pazarlanabilirliğine dikkat çekilmiş ve bu konuda detaylı bilgiler verilerek öneriler sunulmuştur.

Keywords

Ecological agriculture tourism
Marketing
Thrace region
Tourism

Abstract

Ecological agriculture which consists of the controlled and certified agricultural production without including chemicals at every stage from production to consumption process; aims to protect the plant, animal and human health without polluting the soil, water and air. As people gain healthy eating awareness and habits, the emphasis for the environmental protection has increased and people turn into ecological agriculture products. The relationship between agriculture and tourism affected by the environmental consciousness generated ecotourism and ecological agriculture tourism concepts which include ecological agriculture products. The improvement of the ecological agriculture tourism is significant and necessary as it protects nature, supports the production and consumption of ecological products, decreases the damages due to tourism facilities, and supports both local and international developments. Grounded on this, Thrace region is an important candidate destination for ecological agriculture tourism by means of fertile soils and ecotourism opportunities. In this study, national and international studies examining the relationship between ecological agriculture and tourism are investigated and presented. In this vein, this study concluded that Thrace Region has many appropriate fields regarding ecological agriculture products and in the light of the ecotourism potential of the region, the applicability of the ecological agriculture tourism in Thrace Region and marketing opportunities are highlighted with in-depth information. In this regard, suggestions and implementations are offered for further research.

* Sorumlu Yazar.

E-posta: kugurlu@superonline.com (K. Uğurlu),

GİRİŞ

Günümüzde tüketiciler gıda üretim teknolojisi yöntemleri, genetik manipülasyonlar ve gıdaların insan sağlığına etkileri hakkında daha fazla bilgiye sahiptir. Tüketiciler için gıdaların beslenme ve sağlık değeri, teknik kalite, uygun fiyat, kalite oranı gibi temel hedonistik ve işlevsel ihtiyaçlarını karşılaması yeterli değildir çünkü bu tür yaklaşımlar tüketicileri yeterince motive etmemektedir. Çevre ve sağlık sorunları gibi daha birçok sebepten dolayı üreticiler ile tüketiciler ekolojik tarım ürünleri üretmeyi ve tüketmeyi tercih etmeye başlamışlar sonucunda ise konvansiyonel tarıma alternatif ekolojik tarım ortaya çıkmıştır. Tüketicilerin ürün ve hizmet taleplerindeki farklılıklar ile ortaya çıkan ekolojik tarım son yıllarda turizm sektöründe de etkisini göstermiştir.

Birçok işletme, bu değişimlere uyum sağlamak amacıyla, turistik ürün ve turizm türlerinde çeşitlendirme yoluna giderek rekabet gücünü koruma ve artırma eğilimi göstermiştir. Öyle ki restoran, otel gibi turizm işletmeleri ekolojik tarım ürünlerinin direk satışını gerçekleştirebilme potansiyeline sahiptir (Marangoz, 2008: 109). Bu çalışmada da ekolojik tarım turizminin bir ürünü olan ekolojik tarım ürünlerinin turizm endüstrisinde pazarlanabilirliğinin araştırılması amaç edinilmiştir ve amaç doğrultusunda çeşitli kavramlarla ilgili alan yazın incelenmiş ve Trakya Bölgesinin ekolojik tarıma uygun alanları belirlenmiş; ekolojik tarım turizmi potansiyelinin ve ekolojik ürünlerin pazarlaması ile ilgili önerilere yer verilmiştir.

LİTERATÜR

Ekoloji Kavramı ve Tanımı

Uygurlik tarihi boyunca canlıların birbirleriyle veya çevresel faktörlerle olan ilişkilerini kavramaya çalışan ve büyük ölçüde biyolojik bir temele dayanan ekoloji; bütünleştirici ve birleştirici özellikleri nedeniyle tüm disiplinlerin yararlandığı ve katkı sağladığı bir bilimdir (Türe, 2013: 3). Ekoloji, eski Yunanca'da oikos ve logos sözcüklerinin birleşmesiyle oluşan bir kavram olup (Odum ve Barret, 2008: 2) ilk defa 1869 yılında Alman Ernst Haeckel tarafından kullanılmıştır (Muslu, 2000: 1).

Ekoloji ile ilgili ortaya çıkan çeşitli tanımlar alan yazınlarda ortaya konulmuştur. Bu bağlamda canlıların çevre ve diğer canlılarla olan ilişkilerini inceleyen (Sevgi, 2015: 31), tür çeşitliliğini ortam faktörleri ile ilişkilendirmeyi amaç edinen (Gülsoy ve Özkan, 2008: 169) ve canlıların birbirleriyle ve çevreleriyle olan ilişkilerini tek tek veya birlikte inceleyen (www.tdk.com) ekoloji farklı şekillerde tanımlanmaktadır.

Ekolojik Tarımın Önemi ve Kapsamı

İnsanın doğa üzerindeki baskılarının giderek artıyor olması, ekolojik dengenin bozulmaya başlaması (Özer, 2001: 61) ve sentetik kimyasal girdilerin yarattığı olumsuz etkiler (Ersun ve Arslan, 2010: 37) çevre ve insan sağlığına önem verilmesi gerekliliğini beraberinde getirmiştir (Nardallı, 2010: 85). Tarım faaliyetlerinin sürekli genişlemesi ve yoğunlaşması da çevre problemleriyle sonuçlanmış (Karaer ve Gürlük, 2003: 198) ancak bu durum beraberinde ekolojik tarımın ortaya çıkmasına ve yaygınlaşmasına sebep olmuştur (Sarıkaya, 2007: 110). Küresel ısınma, çevre bilinci, ozon tabakasındaki incelme, nüfus artışı ve dünya geleceğinin tehlikeye girmesi gibi konular da ekolojik tarımın önemini daha da arttırmıştır.

Ekolojik tarım İngiltere’de organik (organic), Almanya’da ekolojik (ökologish) ve Fransa’da biyolojik (biooique) gibi farklı ülkelerde farklı adlandırmalarla karşımıza çıkmakta (Demiryürek, 2011: 28) ve genel ifadeyle, bitkisel veya hayvansal üretimi doğanın dengesini bozmadan yapmak amacıyla uygun ekolojik faaliyetleri belirleyerek yapay kimyasal girdi kullanmadan sadece kültürel önlemler, biyolojik mücadele ve organik kökenli girdiler kullanılarak yapılan bir tarım şekli olarak tanımlanmaktadır (Aslan ve Olgun, 2012: 1). Doğal kaynakları korumak ve güvenilir sağlıklı gıda üretmek gibi fayda sağlayıcı amaçlara sahip olan ekolojik tarım (Er, 2009: 19) kimyasal gübreler ve ilaçlar kullanılmaksızın tarımsal üretim için uygulanabilen, çevresel ve sosyal açıdan sürdürülebilir bir yöntemdir (Uğurlu, 2014: 72).

Ekolojik Tarımın Üretim ve Tüketim Boyutu

II. Dünya Savaşı’ndan sonra sanayileşmenin ilerlemesine bağlı olarak gelişme gösteren AB (Avrupa Birliği) ve FAO (Food and Agriculture Organization) tarafından alternatif üretim yöntemi olarak kabul edilen ekolojik tarım Türkiye’de dış pazarlar tarafından talep edilen çeşitlerin talep edilen miktarlarla üretilmeye başlamasına rağmen 2000’li yıllarda boyut kazanmıştır (Yılmaz ve Yücel, 2017: 187-190). Bu bağlamda Türkiye’de yıllara göre ekolojik tarım üretim miktarları incelendiğinde, toplam ekolojik ürün üretim miktarının sürekli arttığı görülmektedir (Öztürk ve İslam, 2014: 79). 1985 yılında sadece 8 ekolojik ürünle başlayan ekolojik tarım üretimi (Ataseven ve Güneş, 2008: 28) T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından son yapılan 2015 istatistik verilerine göre 69.967 ekolojik tarım üreticisi tarafından 197 farklı ekolojik ürün üretildiği belirtilmiştir (www.gidahatti.com). Diğer taraftan ekolojik tarım neredeyse tüm dünya ülkelerinde yapılmakta ve ekolojik tarım alanları artmaktayken ekolojik tarım üretiminde önemli bir yere sahip olan Avrupa, ekolojik tarım öncüleri arasında yerini almıştır (Yavaş ve Akgül, 2015: 21). Türkiye 18 ülkeye organik ürün ihracatı yapmakta; Almanya, Fransa, İsviçre gibi ülkeler ülkemizin en önemli pazarını oluşturmaktadır ve bu bağlamda yıllara göre değişmekle birlikte Türkiye’nin organik ürün ihracatı 2015 yılında 69.229.817 \$ olduğu görülmektedir (www.tarim.gov.tr).

Tüketici ve çevre odaklı yaklaşımlar tüketicileri daha fazla ekolojik gıda tüketmeye yönlendirmesiyle (Ustaahmetoğlu ve Toklu 2015, 201) ekolojik tarım ürünlerinin pazarında hareketlenme meydana getirmiştir (Sarıkaya, 2007: 113). Bu duruma karşılık üretimin az olması, memnuniyetsizlik, güven, bilgi ve algılanan değer eksikliği tüketicilerin organik ürünlere karşı olumlu tutum sergilemesini engellemektedir (Güven ve Pekmezci, 2015: 7). Diğer yandan gıda ve beslenmeyle ilgili sağlık problemlerinin artışı, tüketicileri ekolojik ürünlere yönlendirse de tüketiciler, ekolojik ürünleri pahalı olarak algılamakta bu bağlamda da yerli ekolojik ürün tercih etmektedirler (İnci vd., 2017: 139). Dünya’da her geçen gün artan ekolojik ürün talebi (İpek ve Çil, 2010: 141); tüketicinin geliri, tüketicinin zevkleri, tüketicinin ekolojik tarım ürünlerine karşı tutumu (Merdan, 2014: 82) gibi faktörler tarafından değişiklik göstermektedir. Ekolojik tarım ürünlerinin tüketim boyutu incelendiğinde yapılan araştırmalarda herhangi bir Avrupa ülkesinde kişi başına düşen organik ürün tüketimi 150 Euro olduğu, Türkiye’de ise bu rakamın 1 Euro’nun altında kaldığı görülmüştür (www.gidagundemi.com).

Ekolojik Tarımın Turizmde Kullanılabilirliği

Ekonomi içerisinde pek çok sektör arasında ilişki olsa da turizm ve tarım birbirini en iyi şekilde tamamlayan sektörlerin başında gelmektedir. (Çıkin, vd., 2009: 4). Tarım ve turizm ilişkisi tarımsal üretimin yoğun olduğu

bölgelerde üreticilere ek gelir sağlayan tarım turizmini doğurmuştur (Kılıç ve Kurnaz, 2010: 45) ve tarım faaliyetleri sırasında çevreye verilen zararı azaltmaya alternatif çözüm olarak ortaya çıkarılan ekolojik tarım, turizmde ekolojik tarım turizmi adıyla yerini almıştır (Çeltek, 2014: 109).

Organik çiftlik ürünlerinin olduğu, doğal ürünler ile kahvaltı etme imkânının bulunduğu, organik şifalı bitkiler ve sebzelerin yetiştirildiği ekolojik tarım turizmi; çiftliklerin konaklama, çiftçiliğin nasıl yapıldığını görme, hatta bizzat üretimde bulunmanın mümkün olduğu Thuya Eko Pansiyon (www.hurriyet.com) gibi pansiyonların, zehir ve kimyasal madde kullanılmadan üretilen ürünlerin konuklara ikram edildiği, isteyen konukların çiftlikte gönüllü çalışarak hem tarım yapmanın hem de ücretsiz tatilin tadını çıkardığı Pastoral Vadi (www.pastoralvadi.com) gibi çiftliklerin içinde bulunduğu turizm işletmelerinde ekolojik tarıma yer açmıştır.

Küçük ölçekli aile çiftliklerinin çeşitli projelendirme çalışmaları ile desteklenmesi, çiftliklerin turizme açılmasını kolaylaştıran “Ekolojik Çiftliklerde Tarım Turizmi ve Gönüllü Bilgi, Tecrübe Takası” olarak bilinen ve kısa adı “TaTuTa” (Tarım-Turizm-Takas) olan projeler (Selvi ve Demirel, 2012: 188) veya eko turizm içerisinde yer alan kuş gözlemciliği, yabani hayatı gözleme, yaylacılık, mağaracılık, avcılık, bisiklet, doğa yürüyüşü gibi turizm etkinlikleri (Bulut & Akpınar, 2010: 1580) ekolojik tarımın turizm endüstrisindeki kullanılabilirliğini arttırmıştır.

Dünyada ve Türkiye’de Ekolojik Tarım Turizmi

1971’de İngiltere’de kent sakinlerini kırsal kesimde yaşama bağlamak, insanlara organik ürün yetiştirme teknikleri konusunda ilk elden bilgi ve tecrübe kazandırmak, ekolojik üretimi geleneksel (konvansiyonel) tarıma uygun bir alternatif yapmak ve ekolojik tarım hareketi içindeki iletişimlerini iyileştirmek amacıyla kurulan WWOOF (World Wide Opportunities on Organic Farm) konukevi gönüllülerinin bir WWOOF ev sahibi çiftlikte konaklamakla birlikte günde 4-6 saat çalışarak ekolojik tarım ve bahçecilik (bağcılık) öğrenmek ile ilgili olan ve günümüzde de Dünya’da ekolojik tarım turizmi kültürünün aktifleşmesini sağlayan kuruluştur (Yamamoto ve Engelsted, 2014: 965).

WWOOF dışında kentsel ve kırsal yapıyı birleştirmeye çalışan Hindistan’ın ilk ekolojik tarım turizmi portalı olma özelliğine sahip sürdürülebilir tarıma katkıda bulunmak için uğraşan ekolojik ürünler ve yerel tarım uygulamaları ile eğlenceli bir biçimde ziyaretçileri eğiten Life @ Farm gibi çiftlikler (www.lifeatfarm.com), bünyesinde hastane, kongre merkezi, dükkân barındıran ve konaklayan misafirlerin yüzme, at binme, kürek çekme, yürüyüş gibi faaliyetlerden yararlanmasını sağlayan Dünya’nın ilk tema parkı olma özelliğine sahip Mango Meadows gibi %100 organik çiftlikler (www.mangomeadows.in.com) ile birlikte ekolojik tarım turizmine devlet destekleri de sağlanmaktadır. Güney Kore "yeşil" tarım sektörünü genişletmek amacıyla çiftliklerin çeşitliliğini arttırmak üzere çiftçileri turizm faaliyetlerine yasalarla teşvik etmiştir ve Bilgi Ağ Köyü (INVIL) projesi ile web siteleri aracılığıyla kırsal alanlara dünya çapında bilgi erişimi sağlanarak çiftçilere turizm amaçlı pazarlama araçları sağlamaktadır (Choo ve Jamal, 2009: 435).

Ekolojik tarım turizmine Türkiye’de en güzel örnek; ekolojik çiftliklerde tarım turizmi ve gönüllü bilgi tecrübe takasının kısa adı olan TaTuTa’dır. Ekolojik tarım çiftliklerinde faaliyet gösteren toplam 92 işletmesiyle ve ekolojik yaşam hareketlerinin içerisindeki kişilerin birbirleriyle iletişimlerini gerçekleştirme, kentlerde yaşayan

kişilerin ekolojik yaşamı deneyimleyerek bu yaşamı güncel yaşantısında da aktifleştirmesini sağlama, doğa dostu üretici ve tüketici bireyler kazanmak gibi amaçlarla ülkemizdeki ekolojik tarım turizminin öncüsü konumundadır (Oruç vd., 2015: 43). TaTuTa ayrıca tarımla geçinen ailelere ekonomik katkıda bulunmak ve destek vermek, tarımın gelişmesini ve sürdürülebilirliğini sağlamak için kurulmuş bir projedir (Ahmadova ve Akova, 2016: 18).

Diğer taraftan ülkemizde TaTuTa Projesi hariç Yörük çadırının olduğu, organik çiftlik yemeklerinin pişirildiği restoranın bulunduğu, orman ve doğanın sürprizlerini eğitim odaklı bir merkez olarak açık ve kapalı dersliklerle de tatil imkânı sunan Narköy (<http://www.narkoy.com>), yöre taşlarından inşa edilmiş, tamamı mutfaklı 6 şirin tatil evi ve bir restorandan oluşan ve gerçek bir Akdeniz meyve bahçesi içerisinde ekolojik tarım yöntemleri kullanarak yetiştirilen organik ürünlerin yer aldığı Akdeniz Bahçesi (www.akdenizbahcesi.com) gibi butik oteller, ekolojik yaşam, organik tarım ve tatilin bir arada yaşandığı Bozcaada Ataol Çiftliği (www.ataolciftligi.com) gibi çiftlikler ekolojik tarım turizminde yerini almıştır.

Tarım alanlarında turistlerin çalıştığı, teknolojinin mümkün mertebe kullanılmadığı Pastoral Vadi (www.turkiyeturizm.com), Dedetepe Çiftliği, Çamtepe Ekolojik Yaşam Kültür Merkezi, Bayramiç Yeniköy Ekolojik Çiftliği gibi içinde eğitimin, öğrenmenin ve üretmenin olduğu çiftlikler (www.kazdagiekoturizm.com) ekolojik tarım ve turizmi birleştiren doğa ve çevre odaklı ekolojik tarım turizminin yaygınlaşması ile ortaya çıkan turizm işletmeleri olmuşlardır.

TRAKYA BÖLGESİNİN EKOLOJİK TARIM TURİZMİ POTANSİYELİ VE PAZARLANABİLİRLİĞİ

Trakya Bölgesinin Ekolojik Tarım Potansiyeli

Trakya Bölgesi, Türkiye'nin Avrupa yakasında bulunan İstanbul'un ve Çanakkale'nin Avrupa yakasını, Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ'ı içine alan bölgedir. Istranca (Yıldız) Dağlarının yer aldığı Kuzey Trakya bölümü, kuzeyi Karadeniz, güneyi iç Trakya bozkırı olan çevredeki etkilerden oldukça uzak, çoğunluğu meşe ormanlık alanıdır. Bölgedeki orman ve kıyı köylerinde ormancılık, arıcılık ve balıkçılık gelişmiştir. Kırklareli'nin İğneada bölgesi özellikle Longoz (Subasar) ormanları yer altı ve yer üstü su rezervinin yüksek olduğu, çevresinde birçok gölün, bitki ve hayvanın bulunduğu tam bir eko sisteme sahip bölgedir. Bölgenin kuzeyi nemli ve yağışlıdır. İğneada ve Demirköy arasında kalan bölgede organik tarıma uygun alanlar mevcuttur.

Trakya Bölgesinin güneyde Ganos (Işık) Dağı ve uzantılarının iç kesimlerle sınır oluşturduğu Şarköy, Mürefte ve Uçmakdere kıyı şeridinde Akdeniz iklimine yakın Güney Marmara iklimi görülür. Bu bölgede yetişen organik şaraplık üzüm, zeytin ve sebzeden dolayı yöre halkı ve profesyonel işletmeler tarafından yapılan ekolojik tarım ve seracılık gelişmiştir. Küçük ve büyük işletmelerin organik üzüm, zeytin ve şarapları yurt içinde ve yurt dışında pazarlanmaktadır. Doluca, Kayra, Game ve Mey şarap fabrikaları bilinen marka şarap üreticileridir. Mürefte'de ayrıca şarap müzesi bulunmaktadır.

Konvansiyonel tarımın ve sanayileşmenin yoğun olduğu Trakya'nın iç kesimlerinde Ergene Havzası'nda (sanayileşmenin yoğun olduğu Lüleburgaz, Muratlı, Çerkezköy civarı hariç), kuzey ve kuzey batı ile güney ve güney batı kesimleri organik üretim için tarıma uygun, eğimi az ve geniş düzlükler mevcuttur. Günümüzde sanayileşmenin getirdiği problemler neticesinde Ergene nehrinin kirlenmesi ile çevre tarım ve hayvancılık açısından zor günler geçirmektedir. Bu nedenle buralarda artık organik tarım yapılamamaktadır. Diğer yandan

Kırklareli merkez köylerinde kimyasal ilaç ve gübre kullanılmadan fasulye üretimi yapılmaktadır. Kırklareli'nin Edirne ve Tekirdağ'a göre daha az gübre ve ilaç destekli tarım yaptığını ve organik üretime daha uygun olduğu söylenebilir. Genel olarak ileri tarım uygulamalarının Trakya'nın iç bölgelerinde, organik tarım uygulamalarının Trakya'nın kuzey ve güney batı kesimlerinde olabileceği söylenebilir. Bunun sebebinin ise bölgenin organik tarıma geçiş aşamasında, konvansiyonel tarımın yapıldığı alanlardan uzak olmanın getirdiği birçok avantaja sahip olması (örneğin: toprak verimliliğinin ve ekolojik yapının korunmuş olması, su rezervinin ve yağışın bolluğu, toprak organik yapısının bozulmamış olması vb.) söylenebilir. Trakya Bölgesinde buğday, ayçiçeği, pirinç (çeltik), arpa, şekerpancarı, mısır ve üzüm öncelikli yetişen bitkisel ürünlerdir. Bölge, et ve et ürünleri, arıcılık konusunda da önemli yere sahiptir. Köfte, peynir, tereyağı, bal, şarap ve hardaliye bölgenin öne çıkan ürünleridir.

Organik et, süt ve süt ürünlerinin üretimi çayır ve meraların ekolojik üretim dikkate alınarak genişletilmesine bağlıdır. Zaten ekolojik hayvancılıkta genç ruminantların (geviş getiren sığır, koyun, keçi, vb.) besin ihtiyacını karşılayacak şekilde kaba ve yoğun yemlerle beslenmesi gerektiği, beslenmede ağırlıklı olarak kaba yem alması zorunluluğu ekolojik üretimin şartıdır. Bu nedenle bölgede ekolojik çayır ve meraların korunması ya da yeni alanların oluşturulması, toprak strüktürünün iyileştirilmesi, gübre temini, üretim maliyetlerinin düşük seviyelerde tutulması zaten tarım alanlarının az olduğu Trakya Bölgesinde ekolojik tarım işletmeciliğinin önemini daha da artırmaktadır.

Trakya Bölgesinin Ekolojik Tarım Turizminin Pazarlanabilirliği

Trakya Bölgesi Avrupa'ya Edirne ve Kırklareli'nden kara sınır kapıları olan, İstanbul'a 2 saat mesafede, hızla gelişmekte olan bir bölgedir. Balkanlar, Güney Avrupa ve İstanbul ana ve çevre yolları ile çevrili olan bölge aynı zamanda Ege, Karadeniz ve Marmara deniz ulaşım imkanlarına da sahiptir. 2016 yılında Edirne'den 2,845,352 ve Kırklareli'nden 282,522 yabancı ziyaretçi karayolundan giriş yapmıştır (<http://yigm.kulturturizm.gov.tr>).

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın Türkiye Turizm Stratejisi 2023 Eylem Planı'nda İçneada ve Kıyıköy Ekoturizm Bölgesi; Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ Trakya Kültür Koridoru olarak tanımlanmıştır (Türkiye Turizm Stratejisi 2023, 2007). Bu bağlamda Trakya Bölgesinin ekolojik tarım potansiyelinin değerlendirilerek; sürdürülebilir kalkınmayı sağlayacak ekoturizm olanaklarının saptanması daha da önem kazanmaktadır.

Trakya Bölgesi ormanları, gölleri, akarsuları, bitki örtüsü ve yaban hayvanları ile doğa severler ve doğa sporları ile uğraşanlar için ideal tatil yerlerinden birisidir. Bölgede ekolojik tarım yapan çiftliklerin bu amaçla ziyaretçilere kapılarını açmaları ile ortaya çıkan ekolojik tarım turizmi bölge için yeni bir turistik ürün pazarlamasını doğuracaktır. Bir yanda ekolojik tarım yapan çiftçiler diğer yandan şehrin ve yoğun iş stresinden bir süreliğine de olsa uzaklaşmak isteyen turistlerin bir arada bulunduğu çiftlik ortamında kazanan herkes olmaktadır. Çiftçiler asıl işleri olan tarım (hayvancılık ve tahıl işleri) için ek gelir sağlayabilmekte, elde ettikleri organik ürünlerin satışından da ayrıca ek gelir elde edebilmektedirler. Çiftliklerde turizm amaçlı konaklayan turistler (ziyaretçiler) ise şehir hayatlarında yapmadıkları işleri (sağım, hayvan bakımı ve beslemesi, ahır temizliği, ekmek, peynir, reçel, tereyağı, kaymak ve salça yapımı, arıcılık, çit vb. tamir ve bakım işleri, odun kesme, ağaç budama, tarlada ve bağda çalışma, ot toplama, zeytin yağı ve şarap yapımı, sebze ve meyve toplama, fidan ekme vs.) kendileri çiftlik sahipleri ile birlikte yapmakta, organik tarımı bizzat deneyimleyerek öğrenmekte ve aynı zamanda üretiminde yer aldıkları

ürünleri yine kendileri toplamakta ve tüketmektedirler. Bunun yanında ziyaretçiler boş zamanlarında çevre gezileri, doğa yürüyüşleri, bisiklet, kuş gözlemciliği, olta balıkçılığı, mağara gezileri vb. etkinliklere de katılmaktadırlar. Ziyaretçiler tatilleri boyunca yaşadıkları deneyimi unutamamakta, biyolojik ve ruhsal olarak kendilerini daha zinde hissetmektedirler. Dahası tatilciler, doğa ve çevre bilincini ailesi ve çocukları ile birlikte daha iyi pekiştirmektedirler.

“TaTuTa Projesi” kapsamında Çanakkale’nin Anadolu yakasında Ayvacık ve Bigadiç bölgelerinde bazı çiftlikler faaliyetlerine devam etmektedirler. Bu ve benzeri projelerin Trakya Bölgesinde uygulanabilirliği mümkündür. Ekolojik tarıma uygun bölgelerdeki çiftliklerde örneğin Tekirdağ’a bağlı Işıklar ve Balabanlı köyleri, Yazır Gölü çevresi ve merkez köyleri, Hayrabolu, Malkara, Şarköy, Mürefte ve Uçmakedere mevki; Edirne’ye bağlı Uzunköprü ve çevresi, Kırklareli’ne bağlı Demirköy ilçe ve köyleri, merkez köyleri; Çanakkale Gelibolu ilçesine bağlı Bayırköy, Cumalı ve Sütlüce köyleri ekolojik tarım yapan çiftliklere ve araziye sahiptir. Kırklareli’nin Lüleburgaz ilçesi sınırlarında bulunan Arcadia Bağları ve bu bağların içerisinde faaliyette bulunan Bakucha Oteli ekolojik turizm faaliyetini profesyonel bir şekilde devam ettirmektedir. Şarap üretim ve ihracatı da yapan bu çiftlik aynı zamanda müşterilerine konaklama, yeme-içme ve rekreasyonel aktiviteleri kapsayan çiftlik ve bağcılık hizmetleri de vermektedir. Diğer bir girişimcilik örneği olan Palivor Çiftliği ise kendi üretimi sertifikalı ekolojik hayvansal ve bitkisel ürünlerini İstanbul başta olmak üzere iç ve dış pazara satmaktadır.

SONUÇ

Ekolojik tarım çevre dostu, sağlıklı ve güvenli üretim yöntemi olarak yeni pazarlar, daha yüksek fiyatlar ve uluslararası pazardaki artan talep gibi avantajlara sahiptir ve bu nedenle ekolojik tarım hakkında bilgi seviyesinin yükseltilmesi, üretim için uygun çeşitlerin seçilmesi, üretim teknolojilerinin geliştirilmesi, maliyet fiyatının düşürülmesi ve pazarların bulunması ekolojik tarım açısından önemlidir (Arabska, 2014: 76). Diğer yandan turizm sektörü sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda ekolojik tarım ile birlikte yeni bir ivme kazanabilir. Ekolojik tarım turizmi; turizmin bölgeye sağlayacağı katkıları (ekonomik kalkınma, istihdam, geriye göç vs.) artırırken aynı zamanda doğanın nimetlerinden faydalanılmasını sağlayan ve turizmden kaynaklanan hatalı uygulamalara karşı da ekolojik sistemi korumacı bir yapı oluşturmaktadır.

Modern pazarlama ekonomisi sisteminde ekolojik tarım ve turizm bir bölgenin ya da bir ülkenin iç ve dış ekonomik sistemlerinin geliştirilmesine birlikte katma değer katabilir. Ekolojik tarım çiftliklerinde turistlerin ve tatilcilerin ağırlanması ile elde edilen gelirin yine tarım işlerinde kullanılması ve elde edilen ekolojik (organik) ürünlerin kârlı bir biçimde satılması ciddi bir pazar ekonomisinin ve pazarlama uygulamalarının başarılı bir biçimde uygulanmasına bağlıdır. Bu nedenle ekolojik tarım turizmi için çevreye duyarlı bir pazarlama karması oluşturmak önemlidir. Örneğin, talep edilen kaliteli ekolojik ürünlerin üretilmesi ve korunması; ürünlerin ucuza mal edilmesi ve uygun fiyata (kabul edilebilir fiyatta) piyasaya sürülmesi; ürünlerin hedef pazarlara ulaştırılması, nakliyesi ve stoklanması; ekolojik tarımın, çiftliklerin teşvik edilmesi ve doğa temelli turizm aktivitelerinin ayrı ayrı ve paket halinde farklı müşterilere göre cazip hale getirilmesi ve tanıtılması, müşteri memnuniyeti ve markalaşma konularına ağırlık verilmelidir. Bu vesile ile Devlet, özel sektör, sivil toplum kuruluşları, çiftçiler ve turistlerin ekolojik tarım turizm konusunda iş birliği içerisinde hareket etmeleri, entegre politika ve stratejilerin geliştirilmesi önemlidir.

Ekolojik ürünlerin pazarlaması geleneksel ürünlerden çok farklı olmayıp ekolojik ürünlerin özellikleri ve ekolojik ürün tüketimine ilişkin özellikler, üreticilerin ekolojik ürünlerin pazarlamasında izleyecekleri stratejilerde de farklılıklar yaratır. Bu yüzden ekolojik tarım ürünlerinin satışı pazarlama birimleri tarafından yönlendirilmeli ve pazardan elde edilen bilgiler doğrultusunda satış gerçekleştirilmelidir (Balaban,2014: 79). En hızlı ve doğru bilgilerin yurt içi piyasalardan elde edilebileceği düşünüldüğünde ekolojik tarım turizminin öncelikli ve dengeli olarak iç pazara göre hazırlanmasında fayda vardır. Ekolojik ürünlerin yurt içinde üretilmesi ve satılması, talebin beklentilerinin karşılanması ve memnuniyetsizliklerin hızla giderilmesi daha kolay olacaktır. Çiftçilerin girişimciliğe teşvik edilmesi ile sadece tarım sektöründe değil aynı zamanda yerel pazarlarda ve büyük şehirlerdeki marketlerde de ekolojik ürünlerin raflarda yer alması sağlanabilir. Ayrıca işletmeler sürekli olarak ekolojik ürünleri tedarik ettikleri üreticiler ile ürünlerin farklı kullanım alanları ile ilgili görüş alışverişinde bulunarak tedarik ettikleri ürünlerde farklı kullanım alanları oluşturabilirler. Böylelikle işletmeler ürünler için farklı kullanım alanları yaratarak tüketim arttırılabilir (Newton, 2004: 135-136'dan akt. Marangoz, 2008: 131). Bu açıdan bakıldığında İstanbul Trakya Bölgesi için en önemli pazardır. İç pazarda başarılı olduğu takdirde yeni pazarların araştırılması kaçınılmaz olacaktır.

Trakya Bölgesi, ekolojik tarım faaliyetlerinin ve eko turizmin gerektirdiği tüm koşullara ve fırsatlara sahiptir. Verimli ve sulak tarım arazilerinde ekolojik bitki ve hayvan üreticiliğine imkân veren alanlar ve çiftlikler mevcuttur. Mevcut çiftliklerin ekolojik tarım turizmine uygun yeniden yapılandırılması gerekir. Bölgede yeni ekolojik tarım turizmine uygun çiftlikler kurulması için girişimciler teşvik edilmelidir. Bu çiftliklerde müşterilere konaklama, yeme-içme, isteyen müşterilerin çiftlik programlarına katılabilecekleri, çiftlik yaşantısını her haliyle tecrübe edinebilecekleri ortam sağlanmalıdır. Ekolojik yaşam biçiminin sadece doğayı koruyan değil aynı zamanda üretici ve tüketicinin refah ve huzurunu sağlayan, insan sağlığını koruyan ve ülkenin sürdürülebilir kalkınmasına katkısı olan birçok yönü olduğu unutulmamalıdır.

KAYNAKÇA

- Ahmadova, S. ve Akova, O. (2016). Türkiye'de Organik Ekoturizm Çiftlikleri Üzerine Bir Araştırma. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1): 14-29.
- Akdeniz Bahçesi (2009). Ekoturizm & Organik Tarım, <http://www.akdenizbahcesi.com/>, Erişim Tarihi: 04.05.2017.
- Arabska, E. (2014). Marketing Strategies in Organic Production in Bulgaria. *Discourse Journal of Agriculture and Food Sciences*, 2(2): 76-84.
- Aslan, H. ve Olgun, A. (2012). Türkiye'de Organik Tarım ve Organik Tarıma Verilen Desteklemeler. *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 29(1), 1-12.
- Ataseven, Y. ve Güneş, E. (2008). Türkiye'de İşlenmiş Organik Tarım Ürünleri Üretimi ve Ticaretindeki Gelişmeler. *U.Ü. Ziraat Fakültesi Dergisi*, 22(2): 25-33.
- Balaban, Y. (2014). *Organik Tarım*. Ankara: Elma Yayınevi.

- Bozcaada Ataol Çiftliği (2002). <http://ataolciftligi.com/ciftlik/bozcaada-ataol-ciftligi-hakkinda>, Erişim Tarihi: 04.05.2017.
- Bulut, Y. ve Akpınar, E. (2010). Ülkemizde Alternatif Turizm Bir Dalı Olan Eko Turizmi Çeşitlerinin Bölgelere Göre Dağılımı ve Uygulama Alanları. *III. Ulusal Karadeniz Ormanlık Kongresi*, 4: 1575-1594.
- Choo, H. ve Jamal T. (2009). Tourism on Organic Farms in South Korea: A New Form of Ecotourism. *Journal of Sustainable Tourism*, 17(4): 431-454.
- Çeltek, E. (2014).Çiftlik Turizminde Ürün Geliştirme: Ekolojik Tarım Turizmi Çiftlikleri Üzerine Bir İnceleme. *Uluslararası Hakemli Beşeri ve Akademik Bilimler Dergisi*, 3(8): 90-114.
- Çıkmın, A., Çeken, H. ve Uçar, M. (2009). Turizmin Tarım Sektörüne Etkisi, Agro-Turizm ve Ekonomik Sonuçları. *Tarım Ekonomisi Dergisi*, 15(1): 1-8.
- Demiryürek, K. (2011). Organik Tarım Kavramı ve Organik Tarımın Dünya ve Türkiye'deki Durumu. *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 28(1): 27-36.
- Er, C. (2009). *Organik Tarım Bakımından Türkiye'nin Potansiyeli, Bugünkü Durumu ve Geleceği*. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları.
- Ersun, N. ve Arslan, K. (2010). *Türkiye'de Organik Tarım ve İyi Tarım Uygulamaları*. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları.
- Gıda Hattı (2016). Türkiye'de Organik Tarımın Bilançosu, <https://www.gidahatti.com/turkiyede-organik-tarimin-bilancosu-70957/>, Erişim Tarihi: 04.05.2017.
- Gülsoy, S. ve Özkan, K. (2008). Tür Çeşitliliğinin Ekolojik Açıdan Önemi ve Kullanılan Bazı İndisler. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, A (1): 168-178.
- Güven, S. ve Pekmezci, P. (2015) Tüketicilerin 'Organik Ürünlere Bakışı ve Tüketicileri Organik Ürünlere Yönlendiren Motivasyonlar, <http://www.sdergi.hacettepe.edu.tr/?page=makaleler>, (Erişim: 24.04.2017).
- <http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,9854/sinir-giris-cikis-istatistikleri.html>, Erişim Tarihi: 28.06 2017.
- İnci, H., Karakaya, E. ve Şengül, Y. A. (2017). Organik Ürün Tüketimini Etkileyen Faktörler (Diyarbakır İli Örneği). *KSÜ Doğa Bilimleri Dergisi*, 20(2): 137-147.
- İpek, S. ve Çil, Y. (2010). Uluslararası Ticari Boyutuyla Organik Tarım ve Devlet Destekleri. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 5(1): 135-162.
- Karaer, F. ve Gürlük, S. (2003). Gelişmekte Olan Ülkelerde Tarım-Çevre-Ekonomi Etkileşimi. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 4(2): 197-206.
- Kazdagiekoturizm.com (2013). <http://kazdagiekoturizm.com/project/kazdaglari-dedetepe-ekolojik-ciftligi/>, Erişim Tarihi: 04.05.2017.
- Kılıç, B. ve Kurnaz, A. (2010). Alternatif Turizm ve Ürün Çeşitliliği Oluşturmada Ekolojik Çiftlikler: Pastoral Vadi Örneği. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 2(4): 39-56

Life @ Farm (2016). <http://www.lifeatfarm.com/about-lifeatfarm/>, Erişim Tarihi: 21.06.2017.

Mango Meadows. World's Agricultural Theme Park, <http://mangomeadows.in/>, Erişim Tarihi: 21.06.2017.

Marangoz, M. (2008). *Organik Ürünlerin Pazarlanması*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Merdan, K. (2014). *Türkiye'de Organik Tarımın Ekonomik Analizi: Doğu Karadeniz Uygulaması*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Erzurum.

Muslu, Y. (2000). *Ekoloji ve Çevre Sorunları*. İstanbul: Aktif Yayınevi.

Nardallı, S. (2010). *Organik Ürünlerin Pazarlanması ve Etik Sorunlar*. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları.

Narköy. Ekolojik Otel ve Eğitim Merkezi, <http://www.narkoy.com/hakkinda/>, Erişim Tarihi: 04.05.2017.

Odum, P. ve Barrett, G. W. (2008). *Ekoloji'nin Temel İlkeleri*, çev. Kani Işık. Ankara: Palme Yayıncılık.

Okuyucu, R. B. ve Okuyucu, F. (2006). Çayır-Meralarda Organik Tarım Uygulamaları ve Yararları. *Hayvansal Üretim*, 47(1): 54-61.

Oruç, M. C., Dalgın, T. ve Çeken, H. (2015). Tarım Turizmi ve Uygulama Modelleri: Türkiye İçin Bir Model Önerisi. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 5 (2): 40-45.

Özer, M. A. (2001). Derin Ekoloji. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 10(4): 61-79.

Öztürk, D. ve İslam, A. (2014). Türkiye'de Organik Ürünlerin Pazarlanması. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1: 75-94.

Pastoral Vadi Yaşam Çiftliği. Ekolojik Tarım Turizmi, <http://www.pastoralvadi.com/>, Erişim Tarihi: 8 Kasım 2016.

Sarıkaya, N. (2007). Organik Ürün Tüketimini Etkileyen Faktörler ve Tutumlar Üzerine Bir Saha Çalışması. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(14) : 110-125.

Selvi, S. M. ve Demirer, D. (2012). Ekolojik Tatil Çiftliklerinin TATUTA Projesi Deneyimine İlişkin Örnek Olay İncelemesi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 23(2): 187-202.

Sevgi, O. (2015). Ecology Teriminin Türkçe Karşılıkları Üzerine Bir Değerlendirme. *Avrasya Terim Dergisi*, 3(1): 27 – 46.

T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı. Organik Tarım, (<http://www.tarim.gov.tr/Konular/Bitkisel-Uretim/Organik-Tarim/Urunlerinin-ithalat-Ve-Ihracati>), Erişim Tarihi: 20.04.2017.

TDK (2006). Ekoloji, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=EKOLOJ%C4%B0, Erişim Tarihi: 8 Kasım 2016.

Türe, C. (2013). Ekoloji ve Çevre İçin Temel Kavramlar. İçinde: C. Türe ve A. Çiçek (Der.), *Ekoloji ve Turizm*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, ss. 2-21.

Türkiye Turizm Stratejisi 2023 (2007). Kültür ve Turizm Bakanlığı Ankara, s. 60.

Türkiyeturizm.com (2017). Bahçe Çapalayarak Tatil Yapılıyor, http://www.turkiyeturizm.com/news_print.php?id=11163, Erişim Tarihi: 04.05.2017.

Uğurlu, K. (2014). Organic Tourism As A Tool To Raise Healty Tourism Destinations: An Investigation in Turkey. *Aprastract*, 8(4): 69-76.

Ustaahmetoğlu, E. ve Toklu, T. İ. (2015). Organik Gıda Satın Alma Niyetinde Tutum, Sağlık Bilinci ve Gıda Güvenliğinin Etkisi Üzerine Bir Araştırma. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(1): 197-211.

Yamamoto, D. ve Engelsted, A. K. (2014). World Wide Opportunities on Organic Farms (WWOOF) in the United States: Locations and Motivations of Volunteer Tourism Host Farms. *Journal of Sustainable Tourism*, 22(6): 264-282.

Yavaş, İ. Ve Akgül, N. M. (2015).Organik Tarım ve Ege Bölgesinde Faaliyet Gösteren Ticari Firmaların Potansiyeli. *Tralleis Elektronik Dergisi*, 4: 26-37.

Yılmaz, Ö. ve Yücel, E. G. (2017). Sürdürülebilir Kalkınma Sürecinde Türkiye'nin Tarımda Yaşadığı Dönüşüm. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(1): 179-199.